

Arkeologisk rapport från Göteborgs Stadsmuseum 2007:47

Undersökning: Skraddaregården etapp 2, VA

Ansvarig institution: Göteborgs Stadsmuseum

Ansvarig för undersökningen: Johan Wigforss

Ekonomiskt kartblad: 7B 1c = 7112

Lst:s dnr: 220-21077-96

Eget dnr: 727.96 Z 400

Fynd: Ja Nej

Lägeskoordinater: x 6409,4 y 1262,9

Landskap	Bohuslän
Socken/Stad	Björlanda
Fornlämningsnummer	Bj 10, 38, 301, 302, 408
Fastighet/kvarter	Skraddaregården (fig. 1)
Fornlämningstyp	Platser för förmodade gravar, boplats, fyndplats och väghållningssten
Undersökningsår	1997
Typ av undersökning	Förundersökning/antikvarisk kontroll
Dokumentationsmaterial	Denna rapport
Materiallista bifogas	Nej
Datering	Förhistorisk tid
<p>Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier)</p> <p>Förundersökningen gjordes med anledning av Va-utbyggnad i gamla Lillebyvägen i Skraddaregården, Björlanda socken. Det arkeologiska arbetet bestod av att kontrollera de schakt som grävdes för Va-ledning i vägen. Ett kulturlager påträffades och i anslutning till det nio härdar. En troligen sentida mursträckning fanns också i vägsträckningen. En mindre mängd flinta påträffades, men insamlades ej. Fynd och konstruktioner kan dateras till förhistorisk tid.</p> <p>Resultaten har publicerats i:</p>	
<p>Sammanställt av, namn och datum</p> <p>Ulf Ragnesten 2007-11-28</p>	

Beskrivning forts.

Området utgjorde en vägsträckning som löpte strax söder om ett större bergsparti. Söder om bergspartiet öppnade sig landskapet i ett jordbruksområde. Gamla Lillebyvägen, som vägsträckningen hette, gick från ett lägre parti i norr (ca 15 m ö h) till ett högre parti längre söderut (ca 30 m ö h) för att åter komma i ett lägre terrängparti ännu längre söderut (ca 23 m ö h).

De arkeologiska arbetena utfördes i ett område rikt på fornlämningar (fig. 2). Stenåldersboplatser och gravar från brons- och järnålder finns i ett stort antal i omgivningen. Vid Gamla Lillebyvägen berördes från söder räknat fornlämning 38 – en plats för förmodade gravar, jämte plats för bearbetad flinta och eldstadsgrop. Vidare mot norr berördes Bj 10 – en plats för förmodade gravar samt Bj 301 – en stenåldersboplatz. Något längre åt norr låg Bj 302 – en fyndplats för spånspilspets samt Bj 408 – en väghållningssten, men dessa båda fornlämningar berördes ej av denna Va-anläggning.

Jämför kartan fig. 3 för följande dokumentation:

Sträcka A

Denna sträcka började utanför fastigheten Kvisljungeby 2:68 och sträckte sig ca 10 m norrut, upp i backen. Här var vägfylle ca 0,5 m liggande direkt på berget. Ingen matjord eller humusjord alls.
Fynd: Fyndtomt.

En sträcka på ytterligare 25-30 m fortsatte norrut från föregående. Utmed NV kanten av vägen hade tidigare sprängts ett schakt för avloppsledning. Berget fanns hela vägen. Djupet varierade från 0,1 till 0,7 m under asfaltsytan. Däremellan var enbart vägfylle i vilket fanns en del övrig flinta, som ej tillvaratogs. Inga spår av fornlämning.

Sträcka B

Denna sträcka kontrollerades utanför fastigheten Kvisljungeby 2:26. Asfalten låg på grus som var påfört och var 0,2-0,5 m djupt. Däri fanns en del flinta. Gruset var skalförande. Under detta fanns ett stenigt grus med mycket kraftiga järnutfällningar. I västra kanten har sprängning utförts. Bitvis gick berget upp nästan i ytan.

I norra delen av sträcka B upptäcktes en kraftig sotfläck 0,4 m i diameter. Den var ca 0,15-0,2 m djup men utan fynd. I övrigt fanns inga spår av fornlämning i schaktet.

Sträcka C

Denna sträcka började i söder utanför fastigheten Kvisljungeby 2:117 där en sträcka på ca 10 m kontrollerades. Där var lagerföljden följande:

Vägfylle av grusig stenig sand som här och var hade viss inblandning av skalgrus. En och annan flinta påträffades, vila ej tillvaratogs. Lagret var ca 0,6 m djupt.

Därunder följde ett sandigt humuslager som innehöll en del slagen flinta. Lagret var 0,15-0,2 m tjockt.

Därunder följde en gråfläckig sand som i överdelen hade en del slagen flinta. Lagret var ca 0,25-0,3 m tjockt. Sist följde en lerblandad sand.

Nästra sträcka omfattade ca 25 m. Här framkom en härd (*härd 1*) i norra schaktkanten. Den stack endast ut ca 0,7 m från schaktkanten. Den syntes till en längd av 1,7 m. Härden låg i underdelen av humuslagret, som även kan ha varit ett kulturlager. Härden innehöll ganska rikligt med skörbrända stenar, 0,05-0,15 m stora. Det var rikligt med sot i härden men inga synliga kolbitar. Anläggningen var 0,2 m djup.

Mitt för nerfarten till fastigheten Kvisljungeby 2:107 iaktogs en *stenmursliknande konstruktion*. Den var 2-2,5 m bred med plan ovansida. Den bestod av stora huggna stenblock i 900-kg-klassen. De flesta stod på högkant och låg till stor del kant i kant. Stenarna var upp till drygt meterstora. Mellan stenarna var omrörd jord, bl.a. kulturlagerjord. Vid sidan om konstruktionen fanns ingen sten alls. Konstruktionen kunde endast delvis rensas fram med maskin då den till stora delar låg i tjäle. Murens funktion är okänd.

Lagerföljden i schaktet ca 15 m öster om vägen till fastigheten 2:107 (fig. 3) utgjorde vägfylle 0,6 m, därunder humuslager/kulturlager 0,3 m och därunder sand.

Ytterligare österut från infarten mot fastigheten 2:107 påträffades flera härdar, som låg alldeles under humus-/kulturlagret. Just i detta område med härdar var kulturlagret något tunnare och mer otydligt:

Härd 2

Framtagen endast 0,8 x 0,5 m och delvis sittande kvar i norra schaktväggen. Den innehöll kol, sot och skörbrända stenar 0,1-0,15 m stora. I botten rikligt med stora stenar som var 0,2-0,3 m stora.

Härd 3

Låg ca 1 m sydost om härd 2. Den var 0,6 m i diameter och innehöll sotig jord samt några skörbrända stenar 0,05-0,1 m stora.

Härd 4

Låg i norra schaktkanten och syntes till en storlek av 0,8 x 0,6 m. Den var endast till en del synlig. Härden innehöll skörbränd sten och sotig jord. Den var 0,4 m djup.

Härd 5

Låg ca 1 m sydost om härd 4. Den var 1,6 x 1 m stor. Den innehöll ganska få skörbrända stenar och även en del kolbitar. Anläggningen var 0,35 m djup.

Härd 6

Låg ca 1 m sydost om härd 5. Anläggningen var 0,4-0,5 m i diameter och innehöll skörbrända stenar i samma storlek som i övriga härdar. Den innehöll även sotig jord.

Härd 7

Låg ca 1 m norr om härd 6. Den var ca 1 m i diameter och 0,3 m djup. Den innehöll skörbrända stenar 0,05-0,2 m stora.

Härd 8

Låg ca 1 m öster om härd 7. Härden var 1,1-1,2 m i diameter och innehöll rikligt med skörbrända stenar 0,1-0,15 m stora. Anläggningen var 0,3 m djup.

Härd 9

Låg ca 1 m sydost om föregående härd. Anläggningen var 1,2 x 0,6 m stor och satt i den södra schaktväggen. Den innehöll rikligt med kol och skörbrända stenar. Anläggningen var ca 0,3 m djup.

Öster om partiet med härdarna fanns knappt något skönjbart kulturlager längre. Här var lagerföljden:

Vägfylle ca 0,2 m

Humuslager 0,05-0,1 m

Kulturlager ca 0,1 m. Kulturlagret var inte riktigt heltäckande i denna del öster om härdarna.

Fynd: Området innehöll mycket sparsamt med flinta. Inga konstruktioner i denna del. Under vägen har det aldrig varit plöjt!

Längst i öster på sträcka C var lagerföljden ungefär densamma som tidigare. Dock gick berget upp i vägytan på en sträcka av några meter. Ovanpå berget fanns svaga rester av kulturlager dock bara fläckvis och inte sammanhängande. Det var fortfarande sparsamt med slagen flinta. Kulturlagret upphörde strax före infarten till fastigheten Kvisljungeby 2:43.

Datering

Fynden av flinta var alltför enkla för att ge en datering. Inte heller något material i kulturlagret eller i härdarna gav någon närmare datering. Det kan endast bestämmas att konstruktionerna och kulturlagret tillhörde förhistorisk tid. Murkonstruktionens datering är än mer oklar.

Antikvarisk bedömning

Kulturlagret och härdarna utgör en förhistorisk fornlämning. De kan väl närmast tillföras fornlämning Bj 301 då de upptäcktes i sydöstra kanten av denna boplats. Boplatsens utsträckning åt söder bör utsträckas. Vid övriga fornlämningar där Va-ledningen passerade påträffades inget förhistoriskt material eller konstruktioner.

Fig. 1. Undersökningens läge på sydvästra Hisingen i Göteborg. Blå kartan skala 1:100 000.

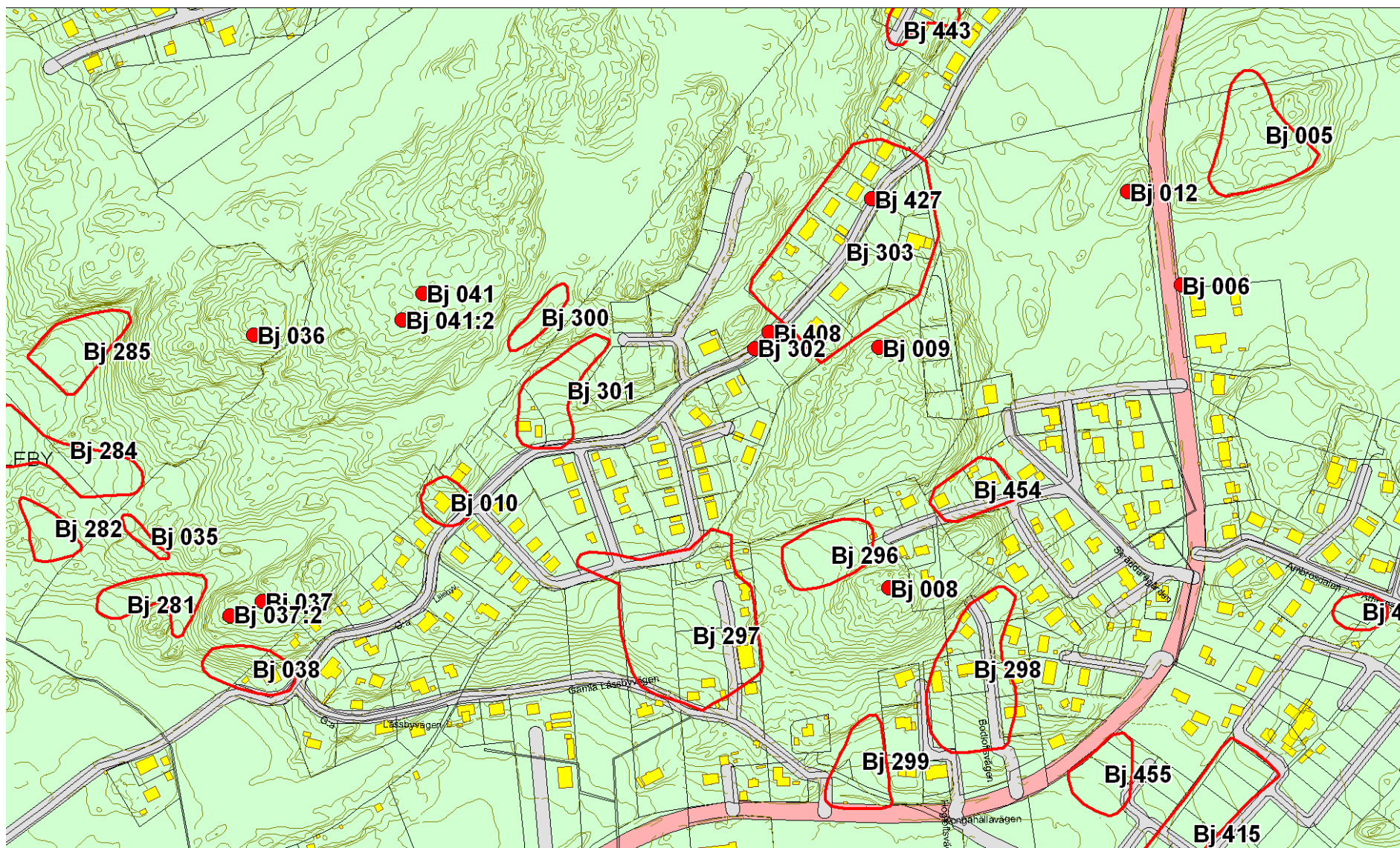

Fig. 2. De berörda fornlämningarna låg i en rik fornlämningsmiljö på västra Hisingen. Skala 1:5000.

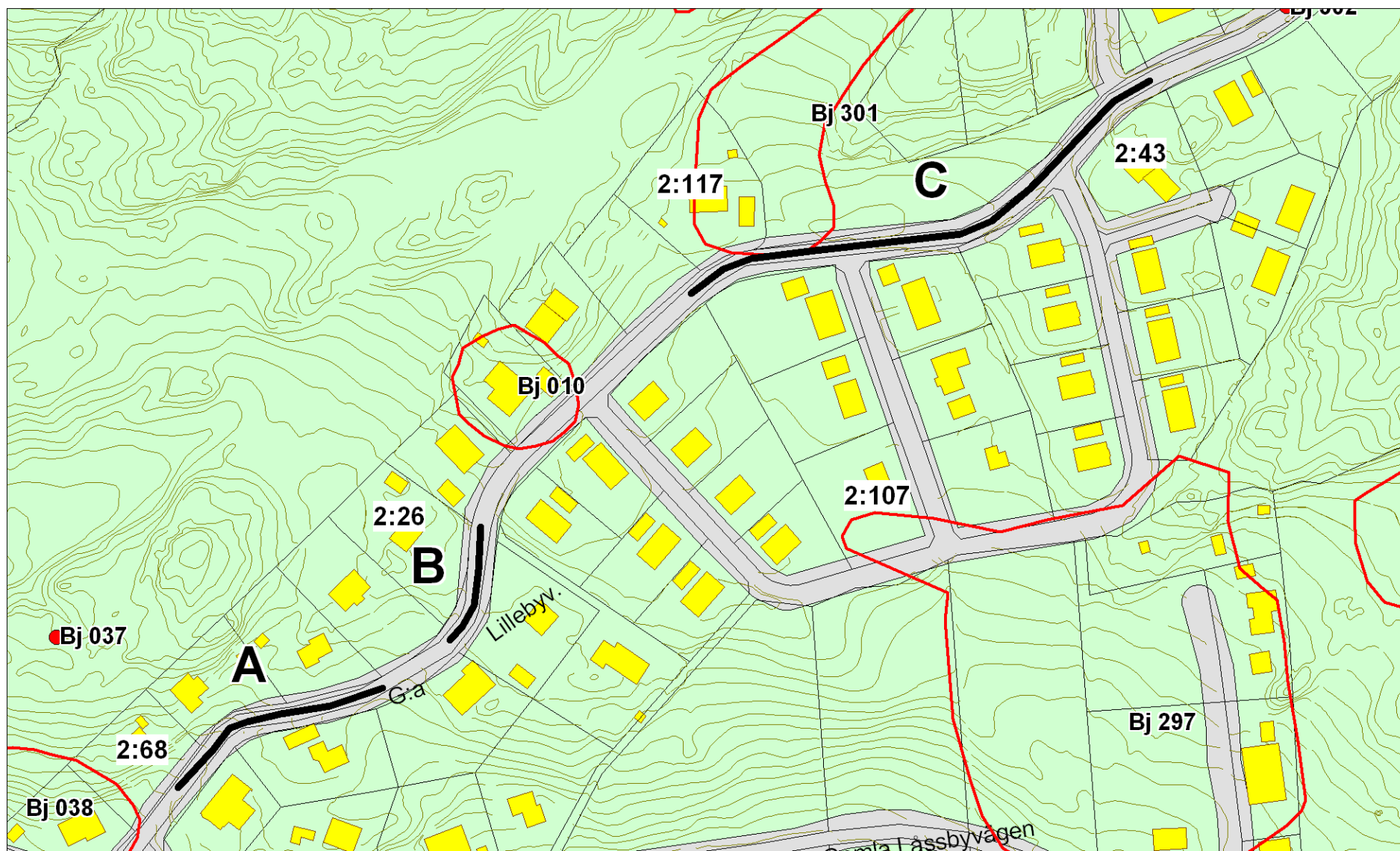

Fig. 3. De antikvariskt kontrollerade sträckorna A-C samt beteckningar på vissa fastigheter som omnämns i texten. Skala 1:2000.